

Пивоварова Г. С. Проблема психологічної готовності вчителів до роботи з інклюзивними дітьми / Г. С. Пивоварова // Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного навчального закладу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Лисичанськ 14 грудня 2016 р.). – Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка». – Лисичанськ: ФОП Пронькіна К. В. – 2016. – С.103–104.

Пивоварова Ганна Сергіївна
Відокремлений підрозділ «Лисичанський
педагогічний коледж Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка»
м. Лисичанськ

ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ІНКЛЮЗИВНИМИ ДІТЬМИ

Анотація

У статті розглянута проблема психологічної готовності вчителів до роботи з інклюзивними дітьми. Доведена необхідність психологічної підготовки вчителів, проведення додаткових семінарів, тренінгових програм для розвитку і закріплення відповідного ставлення до дитини з особливими потребами.

Ключові слова: інклюзивна освіта, педагог, психологічна готовність, стереотипи.

Впровадження інклюзивної освіти є важливим фактором розвитку суспільства, який передбачає навчання усіх без винятку дітей в загальноосвітніх навчальних закладах, а також створення умов пристосування освітнього процесу до особливих потреб дитини. Для того щоб інклюзивні ідеї могли стати цілковитою реальністю недостатньо лише нормативних чи законодавчих реформ, потрібне правильне розуміння з боку суспільства та педагогів.

Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [1],[3].

На сьогоднішній день загальною метою є розробка концепції корекційно-превентивного навчання, спрямованого на інтенсифікацію процесу формування в дітей з особливими потребами знань, умінь та навичок з подальшою

реалізацією її положень у цілісному процесі дошкільного і шкільного навчання [2].

В умовах запровадження ідей інклюзивної освіти особливу, іноді нову для себе роль, буде виконувати педагог. Адже успішність усього навчального процесу буде залежати від його здатності адаптуватися до нових вимог та особливостей, від здатності й бажання зробити свій власний, індивідуальний внесок у здійснення педагогічного процесу, його розвиток і вдосконалення. Особливу роль у готовності педагога до інклюзивної освіти відіграють його професійно значущі психологічні якості. Адже готовність до інклюзивного процесу полягає не лише у наявності нового методичного матеріалу, матеріальної бази, а і у моральній, психологічній готовності педагога до роботи із дітьми із психо-фізичними вадами.

Звичайно, можна багато говорити про те, що педагог повинен однаково ставитися як до звичайної дитини, так і до дитини яка має певні обмеження фізичного або психічного характеру. Але правда в тому, що сучасний учитель ще психологічно не готовий не виокремлювати таку дитину. Значну роль в цьому відіграє стереотипність поведінки, шаблонність ставлення до людей з вадами, яка формувалася раніше.

В готовності вчителів до роботи з інклюзивними дітьми можна виділити дві групи чинників: зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх чинників відносимо наявність матеріального забезпечення навчальних закладів, наявність спеціальних програм та дидактичного матеріалу а також залученість педагогів у інклюзивний процес, наявність досвіду роботи із дітьми із особливими освітніми потребами.

До внутрішніх чинників – рівень самоактуалізації педагога, його прагнення до гармонійного буття і неманіпулятивних стосунків з іншими людьми та учнями зокрема, гнучкість у спілкуванні, здатність до саморозкриття та відсутність соціальних стереотипів; рівень емпатії педагога, а також особливості ставлення до учнів – заохочення вербалізації, прийняття нормальних проявів агресії й сексуальності у дітей та небажання надто прискорити розвиток дітей.

Вирішальною умовою інклюзивної освіти дітей з особливими потребами є створення інклюзивного простору, який, насамперед, передбачає наявність як спеціально підготовлених педагогів, так і спеціально підготовленого освітнього середовища, матеріально-технічного забезпечення.

Особливу увагу, на нашу думку, треба звертати на підготовку педагогічних працівників. Забезпечення освітнього процесу кваліфікованими кадрами передбачає наявність у педагогів готовності до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Це мають бути педагоги, які

приймають нову систему цінностей, творчо реалізують нові технології навчання, здатні вирішити проблему соціалізації дітей з особливими потребами, володіють методами психолого-педагогічної діагностики, стабільно прагнуть до високих результатів у своїй професійній діяльності, знають специфіку освітніх програм, володіють методиками і технологіями навчання дітей з особливими потребами, ефективно взаємодіють як у самому закладі, так із оточуючим соціумом.

Процес формування професійної готовності вчителя до інклюзивного навчання – процес складний і багатоплановий, який відбувається протягом усього життя вчителя та розв'язується за допомогою школи, методичної служби, психологічного супроводу. Варто наголосити, що без позитивного ставлення педагога до дитини з особливими потребами будь-які спроби залучення її до загальноосвітнього навчального простору приречені на невдачу.

Українські дослідники С. Міронова, О. Завальнюк зазначають, що за кордоном визначено такі необхідні умови забезпечення інтегрованого та інклюзивного навчання: позитивна налаштованість психолого-педагогічного персоналу загальноосвітніх навчальних закладів, адекватне сприймання ним дітей з особливостями психофізичного розвитку, готовність до налагодження соціальної взаємодії вихованців з різними рівнями здоров'я і розвитку, вміння співпрацювати з батьками [3, с. 8].

Тому, сьогодні, поруч із подоланням таких проблем як фінансування, забезпечення відповідним приладдям, програмне забезпечення інклюзивної освіти – необхідно готувати психологічно вчителів, проводити додаткові семінари, тренінгові програми для розвитку і закріплення відповідного ставлення до дитини з особливими потребами.

Список використаної літератури

1. Гонеев А. Д., Лифинцева Н. И., Ялпаева Н. В. Основы коррекционной педагогики. М., 1999. – 239 с. 2. Назарова Н. М. Специальная педагогика М.: Академия, 2000. –27 с. 3. Специальное образование в развитии / Под ред. К.Рейнсвейка.С.-П .: 1996. – 150 с.